KONWENT CIS-KIS

Konwent Centrów i Klubów Integracji Społecznej
Sekretariat Konwentu - Instytut Rozwoju Służb Społecznych
ul: Marszałkowska 34/50 00-554 Warszawa
tel./fax: (22) 629-40-18

Warszawa, 4 lutego 2013 r.

STANOWISKO

do projektu założeń ustawy o poprawie warunków świadczenia usług przez jednostki samorządu terytorialnego

(projekt Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji z dn.16.01.2013 r.)

Rada Programowa Konwentu Centrów i Klubów Integracji Społecznej, ogólnopolskiej platformy współpracy podmiotów zatrudnienia socjalnego, świadczących usługi reintegracji społecznej i zawodowej na podstawie przepisów ustawy z dn. 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. 2003 Nr 122 poz. 1143 z późn. zm.), korzystając z możliwości ogólnospołecznych konsultacji, przedstawia poniżej stanowisko odnośnie kilku wybranych założeń.
Stanowisko to odnosi się do następujących założeń (str.5, cz. III.1.2. Proponowane zmiany):

1. Założenie (cyt.): *Wprowadzenie możliwości wykonywania zadań ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie (miejskich ośrodków pomocy rodzinie) w ramach, odpowiednio urzędów gmin i starostw powiatowych (w tym urzędów miast na prawach powiatu).*

2. Założenie (cyt.): *Wprowadzenie możliwości łączenia zadań różnych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w danej jednostce samorządu terytorialnego w jednej jednostce organizacyjnej.*

Przed przedstawieniem szczegółowych uzasadnień Rada Programowa pragnie zwrócić uwagę na fakt **konieczności zachowania kompatybilności pomiędzy kilkoma obecnie przygotowywanymi projektami założeń do nowych aktów prawnych w dziedzinie polityki społecznej (rynek pracy oraz pomoc społeczna) a konsultowanymi założeniami ustawy o poprawie warunków świadczenia usług przez JST.** Ta uwaga odnosi się do związku korelacyjnego pomiędzy trwającymi pracami przygotowawczymi w ministerstwie pracy i polityki społecznej nad projektami założeń do dwóch ustaw: (a) o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, oraz (b) o zmianie ustawy o pomocy społecznej, a przedmiotem obecnych konsultacji społecznych.

Konieczność skoordynowania tych prac nie wymaga większego komentarza, bowiem ewentualne skutki zmian jakie wprowadzone byłby przez projekt ustawy o poprawie warunków świadczenia usług przez jednostki samorządu terytorialnego, generalnie rzutują na przyjęcie założeń w obu planowanych wyżej wskazanych aktach prawnych.

Ponadto, skoordynowanie tych trzech propozycji (założeń) pozwoli uniknąć niepotrzebnego, niezależnego poszukiwania nowych kierunków zmian, oraz pozwoli wskazać priorytet prac, tj. udzielenie odpowiedzi czy priorytetem w zmianach są kwestie organizacji, funkcjonowania

KONWENT CIS-KIS
Konwent Centrów i Klubów Integracji Społecznej
Sekretariat Konwentu - Instytut Rozwoju Służb Społecznych
ul: Marszałkowska 34/50 00-554 Warszawa
tel./fax: (22) 629-40-18

jednostek samorządu terytorialnego, czy też priorytetem jest poszukiwanie rozwiązań polepszających sytuację osób i rodzin, zwłaszcza w dobie dekoniunktury gospodarczej.

I. Potrzeba zmian w strukturach jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego w obszarze pomocy społecznej – wykonywanie niektórych zadań odpowiednio przez urzędy gmin i powiatów.

Rada Programowa podziela stanowisko, że obecny system pomocy społecznej stanowi jednolitą strukturę organizacyjną, z wyraźnym zaznaczeniem poziomowości samorządowej, znaną praktycznie każdemu obywatelowi a także innym instytucjom współpracującym z „Pomocą Społeczną" (publiczne służby zatrudnienia, podmioty zatrudnienia socjalnego, podmioty ekonomii społecznej, oraz organizacje pozarządowe).

System pomocy społecznej od kilku lat przyjmuje w wyniku legislacyjnych zmian kolejne zadania służące wspieraniu i pomocy osobom i rodzinom (np. świadczenia rodzinne, dodatki mieszkaniowe, wypłaty z funduszu alimentacyjnego, stypendia szkolne, itp.). W ten sposób następuje wzmacnianie roli Ośrodków Pomocy Społecznej (także PCPR), a wykonywanie tych zadań przez kadry tych jednostek powoduje umacnianie poglądu, że w zasadzie wszelaka pomoc dla ludzi kojarzy się z pracownikami pomocy społecznej. Okres 2004-2012 spowodował, że w zakresie wykonywania zadań przypisanych do pojęcia „pracy socjalnej" z osobą lub rodziną nastąpiło przeciążenie pracowników ośrodków pomocy społecznej typowymi czynnościami administracyjnymi (decyzje, wypłaty zasiłków), a także w znacznej mierze działania zostały ukierunkowane na nurt prozatrudnieniowy. Rada Programowa zgadzając się, że wymiar „zawodowy" jest ważny, uważa za niezbędne przywrócenie równowagi w pracy socjalnej z innymi wymiarami oddziaływania na osoby i rodziny, a mianowicie prowadzącymi do poprawy ich podmiotowego funkcjonowania pozazawodowego (w tym: przygotowywania niektórych osób dorosłych do gotowości na odbieranie „sygnałów" publicznych służb zatrudnienia).

Rada Programowa popierając ewentualność planowanych zmian w samorządzie terytorialnym a także przyjmując kierunek racjonalizacji kosztów obsługi mieszkańców uważa, że:

a) procedury techniczne wypłacania świadczeń pieniężnych mogłyby być oddzielone do merytorycznych zadań ośrodków pomocy społecznej, a więc przeniesione do urzędów gmin (wypłaty świadczeń pieniężnych – np. propozycja utworzenia Kas Zasiłków/ Kas Świadczeń i Dochodów Socjalnych, w których następowałby wypłaty wszystkich obecnych świadczeń z pomocy społecznej, wraz ze świadczeniami rodzinnymi, dodatkami mieszkaniowymi a także zasiłkiem dla osób bezrobotnych, tj. zasada jednego okienka pomocy pieniężnej).

b) praca socjalna oraz usługi socjalne mogłyby pozostać jako niezależne byty organizacyjne na obszarze gminy od struktur urzędów (np. do rozważenia propozycja

KONWENT CIS-KIS
Konwent Centrów i Klubów Integracji Społecznej
Sekretariat Konwentu - Instytut Rozwoju Służb Społecznych
ul: Marszałkowska 34/50 00-554 Warszawa
tel./fax: (22) 629-40-18

utworzenia gminnych centrów usług socjalnych / lub gminnych agencji usług socjalnych, wraz z ewentualnością zlecania ich prowadzenia doświadczonym organizacjom pozarządowym, o ile takie działałyby na terenie gminy).

Pozostawienie całkowitej swobody samorządowi terytorialnemu, szczególnie gminnemu i powiatowemu w zakresie tworzenia organizacji świadczenia usług w obszarze pomocy i integracji społecznej (ale i nie tylko) musi zostać bezwzględnie wsparte funkcjonowaniem odrębnego systemu standardów instytucji i usług. Ten system standardów musiałby być powszechny, ogólnokrajowy oraz obligatoryjny. System standardów instytucji oraz usług pomocy społecznej stanowiłby punkt odniesienia do oceny skuteczności działań pomocowych wobec potrzebujących wsparcia osób i rodzin, byłby gwarantem jakości wykonywanych usług oraz wymuszał konieczność doboru odpowiedniej kadry, szeroko rozumianych pracowników socjalnych. Przy systemie standardów sprawą otwartą pozostaje kwestia jego monitoringu i kontroli ze strony państwa.

Rada Programowa Konwentu CIS/KIS uważa także, że pozostawienie swobody samorządowi terytorialnemu w organizacji usług wobec mieszkańców z obszaru pomocy i integracji społecznej może spowodować pojawienie się negatywnych skutków takich decyzji, przejawiających się m.in.:

a) zróżnicowaniem struktur organizacyjnych pomocy społecznej pomiędzy poszczególnymi samorządami, w tym także zanikiem lub redukcją niektórych obecnie funkcjonujących podmiotów pomocy i wsparcia (np. co z istniejącymi klubami integracji społecznej w strukturach obecnych ośrodków pomocy społecznej, wykonujących usługi reintegracji społecznej i zawodowej na podstawie przepisów o zatrudnieniu socjalnym?),

b) rozluźnieniem współpracy dotychczasowych jednostek pomocy społecznej z innymi instytucjami współdziałającymi w rozwiązywaniu problemów społecznych, np. urzędami pracy, sądami lub szpitalami, a także powstaniem ewentualnych niejasności kompetencyjnych,

c) częstszymi zmianami organizacyjnymi, będącymi utrudnieniem dla mieszkańców gmin w dotarciu do właściwych jednostek (instytucji, podmiotów) zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych.

Odrębnym zagadnieniem, na które Rada Programowa pragnie zwrócić uwagę jest także fakt obowiązywania pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej tzw. „tajemnicy zawodowej" (np. dane o osobach, rodzinach w dokumentacji wywiadów środowiskowych). Przejęcie obowiązków tych jednostek przez urzędy gmin może nie gwarantować utrzymania tej zasady przez wszystkich pracowników urzędu, co zrozumiałe jest w kontekście innej specyfiki panujących stosunków międzyludzkich.